

Posudek diplomové práce Bc. Veroniky Matějkové

Frazeologie u dospívajících mluvčích: porozumění a aktivní užívání

Hodnocení podle kritérií ÚČJTK https://ucjtk.ff.cuni.cz/wp-content/uploads/sites/57/2021/06/Posudky_zaverecnych_praci-1.pdf; cit. 9. 5. 2024)

1. Koncepce práce

Práce má kvalitně promyšlenou koncepci a přehlednou a logickou strukturu. Výzkumné otázky jsou odpovídající a jsou přiměřeně formulovány. Výzkumné otázky, provedený výzkum i závěry jsou adekvátně provázány. Terminologie je vhodně vymezena i používána. Práce má kvalitní diskusi. Teoretická část zahrnuje všechna důležitá témata potřebná jako pozadí pro provedený výzkum a je s analytickou částí přiměřeně propojena.

Důležitým přínosem autorčina kritického zpracování obsahu kurikulárních a dalších relevantních dokumentů a učebních materiálů je poukázání na vágní vymezení požadavků na žáky ve zkoumané oblasti a na nedostatečné zpracování této oblasti v některých učebnicích. Srovnáním relevantních dokumentů a učebních materiálů s odbornou frazeologickou literaturou autorka také ukázala některé neblahé projevy toho, že „školní“ výklad ne vždy dostatečně reflektuje poznatky odborné (srov. např. problematiku rčení). Přínosem práce je rovněž shrnutí předchozích výzkumů v dlouhodobé perspektivě přibližně 40 let a přiměřené provázání autorčina výzkumu s nimi, což umožnilo mj. demonstrovat, že některá problematická místa v oblasti výuky a osvojování frazeologie přetrvávají v podstatě po několik generací (viz též dále). (A)

2. Metodologie a zpracování dat

Zvolené metody jsou vhodné. V práci je přiměřeným způsobem popsán a zdůvodněn jejich výběr i rozmanitá dílčí rozhodnutí. Mohlo být ještě uvedeno, jak byl upraven systém přepisu nahrávek převzatý z korpusu DIALOG a jaká byla přibližná délka nahrávek.

Připravené pracovní listy a pestrost aktivit v nich, realizaci výzkumu i interpretaci a přehlednou prezentaci výsledků je třeba hodnotit velmi kladně, a to jak v části věnované práci jednotlivců, tak skupin. Ocenit je třeba i tvořivost, s níž autorka řešila některé potíže, které při výzkumu nastaly (např. předčasné vypnutí nahrávacího zařízení). Sympatický je rovněž chápající přístup k účastníkům výzkumu. Kladně hodnotím též to, že autorka si je vědoma limitů provedeného výzkumu, že ne vždy trvá na jedné interpretaci, ale v případě nejistoty nabízí více možných řešení. Mohlo však být explicitně vysvětleno, na základně jakých kritérií byla posuzována formální a významová stránka frazémů vyprodukovaných účastníky výzkumu (např. srovnáním s ČSFI?). Na s. 40 a s. 41 je nejednotně hodnocen frazém *Kdo si počká, ten se dočká*. Na některých místech mohlo být také více příkladů z prací účastníků, zejména tam, kde je jen zmíněno, že odpovídali chybně.

Zvláště přínosnou částí práce je diskuse a dílčí i celkové závěry, které směřují k několika podstatným tématům: Nejen k „prostému“ zjištění, které frazémy účastníci (do různé míry) znají, ale i k tomu, jak s nimi v různých situacích dokážou nebo nedokážou zacházet, jaké mají či nemají o frazeologii metalingvistické povědomí, a které typy aktivit se pro ně jeví z hlediska učení jako více či méně efektivní. To vše může být inspirací pro případné úpravy výuky

v oblasti frazeologie, jak ostatně i autorka sama v práci nabízí. Srovnání s předchozími výzkumy (viz výše) navíc naznačuje, že některé jevy, jako je malý prostor věnovaný frazeologii v učebních materiálech nebo malý rozdíl mezi kompetencemi žáků různého věku (který může souviset mj. s tím, že v mezidobí k danému tématu neproběhlo příliš výuky) či mizející kompetence v oblasti frazeologie, přetrvávají dlouhodobě. Pozitivním podnětem provedeného výzkumu je potvrzení vhodnosti skupinové práce. (A)

3. Práce s odbornou literaturou

Volba odborných zdrojů i práce s nimi odpovídá požadavkům, autorka na zdroje také pečlivě odkazuje. Protokol Turnitin (dostupný v SIS) ukazuje 19 % shody s jinými texty, jde však o řádně označené citace. Pouze na s. 27 je ve druhém odstavci několik parafrází, které by bylo lepší označit jako citace, zdroj (Vágnerová 2005, s. 337) je ale řádně uveden. Oceňuji, že autorka z použitých zdrojů dobře vybírá informace, které jsou pro její téma relevantní, a vhodně je propojuje s tématem svého výzkumu. (A)

4. Formální úroveň práce

Práce má odpovídající formální úroveň, je přehledně a logicky členěna, text je uspořádaný, srozumitelný. Autorka píše velmi přehledným, až minimalistickým, ale zároveň čtivým odborným stylem. Usiluje o jasné vystižení toho podstatného a vyhýbá se nadbytečným slovům či tematickým odbočkám. Formální, pravopisné, popř. stylistické nedostatky jsou jen občasné. Kladně hodnotím přílohy s pracovními listy a přepisy skupinových diskusí. (A)

5. Celkové hodnocení

Diplomová práce Veroniky Matějkové splňuje kritéria kladená na tento typ prací, ráda ji **doporučuji** k obhajobě. Navrhuji hodnocení *výborně*.

Praha 9. května 2024

doc. PhDr. Lucie Saicová Římalová, Ph.D.

vedoucí diplomové práce